

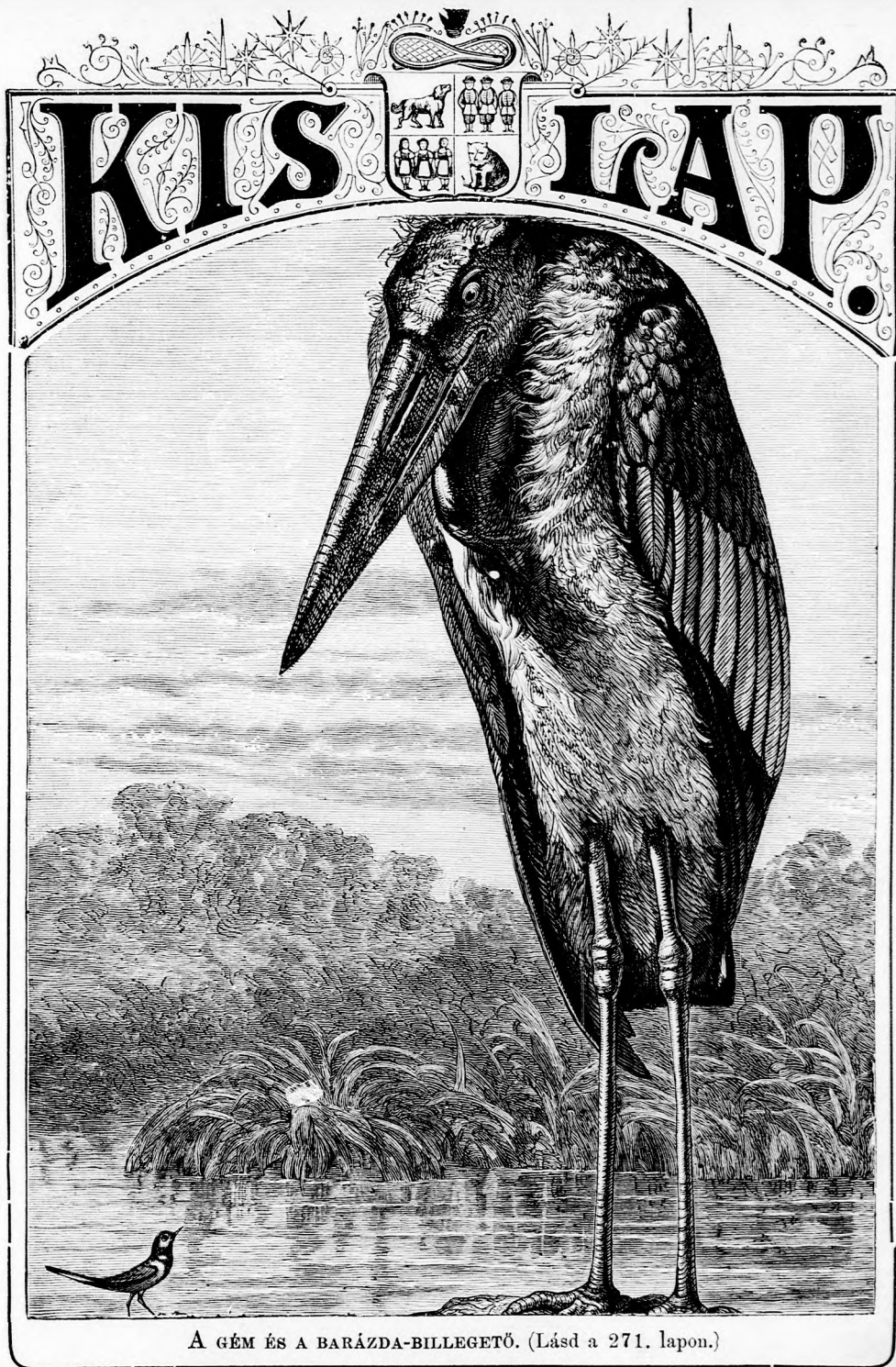
ptam
 ek be,
 posta
 tiszta
 rcel.
 e ten-
 alami
 Bettl-
 e kis
 atzkó
 ödve,
 vehet-
 izony
 k, a
 rencz.
 hogy
 gyogó
 epén.
 omjas
 ok pi-
 gram-
 ntól, a
 ét. Így
 — H.
 a mér-
 gynek
 ok. E
 hogy
 ogtat-
 tom és
 jelent-
 » Kis
 jtvényt
 lhatok,

avára

Mandl
 frt. —
 utatott
 1 frt.

s kis
 esi.

-épület.
 ársulat.

Á GÉM ÉS A BARÁZDA-BILLEGETŐ. (Lásd a 271. lapon.)

ROBINZON FRICZI.

— Elbeszélés **Bandi** bácsitól. —

(Folytatás.)

SEND, rend, figyelem, ujoncz! így szólítá meg az asszonyság Friczit. Jöjj velem. Az én czímem Betti néni.

Friczi ment tehát Betti nénivel, ki őt körülvezette az intézetben, mely hat meglehetősen rideg szobából állott. Friczinek különösen föltűnt, hogy minden szobában sajtóságos szag uralkodott.

— Itt állanak ruháid, szólt Betti néni az egyik szobában; itt ágyad, a másikon; itt könyveid — a harmadikon; itt eszel — a negyedikben; — itt nyersz oktatást — a negyedikben; s ime itt vannak társaid, szólt végül a hatodik szobába nyitva be.

Ott ült csakugyan mély csöndben egy tuczat Friczi korabeli fiu hosszú faasztalok mellett, fapadokon. Egy kisebb faasztalnál egy sovány, száraz ember ült s olvasott, fejét két tenyerére támasztva; tökéletesen olyan volt mint Savanyú Illés ur, csakhogy sokkal fiatalabb.

Amint Betti néni és Friczi beléptek, a fiuk és Savanyú Jónás tanár és felügyelő — ez volt a sovány fiatal ember — egyszerre fölállottak.

— Sörnyei Friczi, 13-ik szám — kiáltá Betti néni éles hangon.

— Isten hozta! hangzott rá tompán a felelet a fiuk részéről.

Az asztalok zöldre voltak festve s néhány arasznyira egymástól fehér számok voltak rajtuk, 1-től 20-ig. Tizenkét szám már el volt foglalva s Betti néni a

tizenhármashoz odaültette Friczit azzal a figyelmeztetéssel, hogy legyen csöndesen. Betti néni ezután távozott.

Friczi tehát ott ült a 13-as helyen szép csöndesen, de hogy mért ül ott, azt igazán nem tudta. Nézte új pajtásait, mit csinálnak azok; hát biz azok majdnem mind semmit sem csináltak. Könny volt majd mindenik előtt, de a legtöbb nem a könyvbe nézett, hanem unatkozva a levegőbe bámult.

A 12-es jóképű kis fiu volt s egy kis idő múlva elkezdte Friczit könyökével figyelmeztetően lökődni. Friczi odanézett s ekkor szomszédja egy kis papiros-szeletkét czusztatott hozzá, melyre ez volt írva: »Ez a dolgozó óra, most tanuljuk a holnapra való leczkét. Györki Pista.«

Friczinek fogalma sem volt arról, hogy mi a holnapra földadott lecke, meg könyve sem volt, hát csak ott ült továbbra is csöndesen s a mély csöndben elővarázsolta lelkéből azokat a regényes, szép képeket, melyek abban éltek s melyek után oly erősen vágyódott.

Sehol sem ábrándozhatott eddig oly zavartalanul Friczi, mint itt. Az összes zaj, a mit itt hallott, egy-egy tompa robogás volt, ha az ablak alatt három emeletnyi mélyen egy-egy kocsis vágatott el. Nem lehetett itt különben mocczanni sem. Györki Pista például unalmában elkezdett kissé köhicsélni. Savanyú Jónás úr e csekély hangra is idegesen fölugrott s olyan hangon, mintha valaki szörnyen megsértette volna, kiáltá:

— Ki az, lesz-e csönd? Vagy koreszmában vagyunk talán?

Györki Pista anyyira megrémült e szavakra, hogy bűnének tudatában szeretett volna az asztal alá bujni.

Mikor az óra hatot ütött, Jónás tanár úr fölkelt asztala mellől s intett a fiuknak, hogy a dolgozó órának vége. Szegény fiukat a két óra hosszatt trtott csöndes ülés nagyon megviselte s most mindenik szeretett volna egyet ugrálni, lármázni, de Jónás tanár úr az első hangosabb szóra visszafordult az ajtóban s megszólalt ismét azzal a sajátságos idegességgel; s erre ismét mindenki ijedten elcsöndesedett.

Friczi még el sem bucsúzott apjától s azt hitte, hogy még ott találja Savanyú Illés úr szobájában. Ott azonban megtudta, hogy apja már eltávozott, hogy a legközelebbi vonattal ismét hazamehessen.

— Mi nem tartjuk helyesnek az érzékeny bucsújeleneteket, — mondá Savanyú Illés úr szárazon.

Friczinek könyei szemébe tolúltak, de szégyenlette volna, hogy a kedélytelen igazgató előtt sirva fakadjon. Kitámolygott hát egy üres terembe, ott a sarokba támasztá tenyerébe rejtett arczát s zokogott hosszan, keservesen. Oly elhagyott-nak érezte magát, akár Robinzon a pusztaszigeten.

Györki Pista ott találta őt zokogva; nagy részvéttel volt Friczi iránt s hamarjában barátságot kötöttek. Pista már második éve volt az intézetben és sok olyat beszélt el halkán, csöndesen Friczinek, a mire ez kíváncsi volt.

Az intézetben nem igen bántják az embert, de tudja isten mégis olyan rossz ott

lenni. Olyan nagy a fölügyelet, hogy a szegény fiunak ideje sincs soha, csak egy kicsit is kiugrálni, kikiabálni magát. Csend, örökös csend, ez a legiszonyubb az egészben. A két Savanyú a legkisebb neszre is úgy fölnyikkan, mint a macska, ha a farkára lépnek. Csak Betti néninek szabad lármázni, no az lármáz is néha nagyokat. Ő volna a legnagyobb úr a háznál, ha első férjétől való fia, Pancsos Péter, a vegytan tanár nem volna, mert az még rajta is uralkodik. Pancsos Péter úr kis-goromba ember s már megesett, hogy egy-egy fiut meg is döngetett, de mégis többet ér, mint a Savanyúk, mert ő nem csinál mindjárt nagy dolgot abból, ha az ember néha egyet rikkant. Pancsos úr különben egész napbena ül a laboratoriumban, — aza neve annak a patika-féle kis szobának, a mi balra nyílik a folyosón — és mindig kever és vegyít valamiféle szereket. Szeretne valami új csodadolgot föltalálni, de eddig, a mint Pista tudja, csak iszonyú rossz ételeket talált föl, a mit a szegény fiuknak kell megenni. Este Pancsos úr rendszeren elmegy s csak későn érkezik haza s a mint mondják, rendszeren mámoros állapotban. Pista is hallotta már sokszor, hogy ilyenkor nagyon énekelt. Legkiállhatatlanabb emberei közé tartozik azonban a világnak a tót házmester, ki mindig rákiabál a fiukra s föl is adja őket, ha kicsit ki akarják mozogni magukat a folyosón. A büntetés: koplaltatás, bezárás — és a mi a legrettenetesebb, a sétától való eltiltás. Mert hát majd mindennap kimegy az intézet Savanyú Jónás úr vezetése alatt sétálni.

(Folytatása következik.)

Fogoly-történet.

FOGOLY papa és mama
Haza felé szálla —
S bum! lelötte mind a kettőt
A vadász puskája.

Vetés között fiaik
Őket várva-várták
Keservesen sírtak-rítottak
A szegény kis árvák.

Pali s Póli a kicsiny
Árvákat meglelte,
Megsajnálta, haza vitte
S szépen fölnevelte.

A KIRÁLY GYÜRÜJE.

— Tréfás mese. —

HOL VOLT, hol nem volt, egyszer valahol volt egy ember, a ki nem szeretett dolgozni. De azért szeretett volna kényelmesen és jól élni s addig törte a fejét, míg végre kitalálta a módját.

Éjszakának idején beosont egy szomszédja udvarába s onnan ellopott egy szép új fejszét, aztán kiment a mezőre és eldugta a szénaboglyába. Másnap a gazda kereste a fejszét, lármát csapott, de csak nem találta sehol. A ravasz szomszéd úgy tett, mintha véletlenül tudta volna meg, mi történt s azt mondta, hogy neki van olyan titkos bűvszere, melynek segítségével megtudja, hol van az eltűnt fejsze. Hanem persze egy kis jutalmat kíván érte. A gazda szívesen megígérte s akkor a ravasz ember mindenféle hókuszpokuszt csinált, végre pedig megmondta, hol a fejsze. Ott meg is találták.

Nem sokára más gazdának tűnt el értékes portékája s a ravasz ember ennek is megmondta, hol találhatja meg. Azután a gazdag földbirtokosnak veszett el egy gyönyörű paripája s a ravasz ember ennek is nyomára vezetett, az erdőben találták egy fához kötve. Persze, mert maga kötötte oda.

Gazdag jutalmakat kapott ezekért a ravasz ember s messze földön hirteljesen, hogy titkos varázscsővel bír, minden titkot földfedez. És hirteljesen eljutott a királyhoz is. A királynak pedig éppen akkor egy igen drága gyűrűje veszett el s hiába kereste, kutatta, nem tudta előkeríteni.

Elküldött tehát azért a varázslóért, hogy tüstént jöjjön a királyi palotába.

Erre már megijedt a ravasz ember, mert biz ő nagyon jól tudta, hogy nincs semmi varázsereje s a mi igazán elveszett, arról nem mondhatja meg, hol van. A királylyal pedig nem lehet tréfálni. Szeretett volna tehát nem meenni, szabadkozott is, de a király emberei nem tágitottak, fölpackolták a kocsihoz és elvitték a király elé, ki aztán így szólt hozzá:

— Elveszett a legkedvesebb gyűrűm, melyet még szeretett atyámtól kaptam. Hallom, hogy te minden elveszett jószágunk nyomára tudsz vezetni, tehát kerítsd elő gyűrűmet is.

A ravasz ember ugyancsak szepegett s törte a fejét, mit feleljen. Utóljára is legjobbnak tartotta, ha egy kis időt nyer, hogy kigondolhasson valamit; azt mondta tehát, hogy másnap reggelig kell várnia, akkor majd megmondja, hol a gyűrű.

— Jól van, felelt a király. De tudd meg, hogy ha elő nem kerül a gyűrű, lefejeztetek.

Sajnálta most már a ravaszkodó, hogy olyan nagy hirre vergődött. Elvezették egy szobába s ott törte a fejét, mitevő legyen. De bizony nem tudott semmit kigondolni.

— De már a fejemet csak nem engedem leütni, szólt aztán magában. Nincs más hátra, mint megszökni. Majd hajnalban, mikor a kakas harmadszor kukorékol, elillanok.

A gyűrűt azonban a király inasa, szakácsa és kocsisa együtt lopták el s mikor megtudták, milyen híres varázsló jött a palotába, szörnyen megijedtek.

Összeültek tanácsozni, mit tegyenek. Egyikök így szólt:

— Az a boszorkány mester bizonyosan most csinálja titkos ákumbákumjait. meg kellene lesni, kisütött-e valamit.

És az inas odalopózott az ablakhoz s bekukueskált, épen mikor a kakas először kukorékolt és a szepegő ravasz ember fölkiáltott:

— No, az első megvolt.

Az inas majd holtra ijedt, mert azt hitte, hogy ez reá vonatkozik. Szaladt vissza czinkosaihoz s elmondta, hogy a varázsló ráismert. Nem akarták hinni s másodszer a kocsis is elkísérte. Épen másodikat kukorékolt a kakas.

— No, meg van a második is.

Most már ketten ijedtek meg s szaladtak a szakácshoz, ki még ekkor sem akarta hinni és végre maga is velök ment. A harmadik kakasszóra pedig épen ekkor kiáltott a ravasz ember:

— Meg volt mind a három, most rajta.

Kiugrott az ablakon, épen a három tolvaj elé; reszketve térdre borultak előtte és kegyelmet kértek, ígérték, hogy előadják a gyűrűt, csak ne árulja el őket a királynál, mert akkor végök volna.

— Jól van, megkegyelmezek, csak adjátok elő a gyűrűt.

Nagy volt a ravasz kópé öröme, hogy így szerencséje akadt. A gyűrűt elásta a kertben és másnap reggel persze elő tudta adni a királynak.

Mindenki bámult, a király gazdagon megjutalmazta s a ravasz kópé büszkén járt-kelt a palotában, most már nem félt semmitől, egészen elbizakodott. De volt a

királynak egy hű öreg tanácsosa, a kinek sehogy sem tetszett ez a dolog s a ki mindig azt beszélte a királynak, hogy valami ámitás van a dologban. A király eleinte nem akarta hinni, de azután mégis csak beleegyezett, hogy próbát tegyen.

A kertben sétált egy reggel s megpillantván a ravasz embert, magához inté:

— Megint szükségem van titkos varázserődre, mondá. A gyűrű csak az imént itt volt az ujjamon s már nem látom. Hol van, mondd meg!

Most már aztán igazán meg volt akadva a kópé. Ötölt-hatolt, megint gondolkodási időt kért, de bizony hiába, gondolkozott, nem birt semmit kisütni; megszökni is hiába akart, nagyon szigoruan őrizték Végre is meg kellett vallania, hogy biz ő nem tud semmit. És mikor a király tovább vallatta, elmondá, hogy eddigi boszorkánysága is csak ügyes ravaszkodás volt. A király aztán így szólt:

— Nem büntetlek, mert bár véletlenségből, mégis neked köszönhetem, hogy megkerült a kedves gyűrűm, mely most is megvan, mert a második próbánál csak a zseembe dugtam. Mehetsz Isten birével, de ha még egyszer hírét hallom, hogy bolonditod az embereket, leüttetem a fejedet.

Szégyenkezve sompolygott el a ravasz kópé s haza sem mert többé menni, mert ott ugyancsak nevtették volna. Idegen vidékre vándorolt, a hol nem ismerték s a hol munkával kereste aztán kenyerét, belátván, hogy minden ravaszkodásának utoljára is csuf felsülés a vége.

Csipet halála.

(Képpel a 268. lapon.)

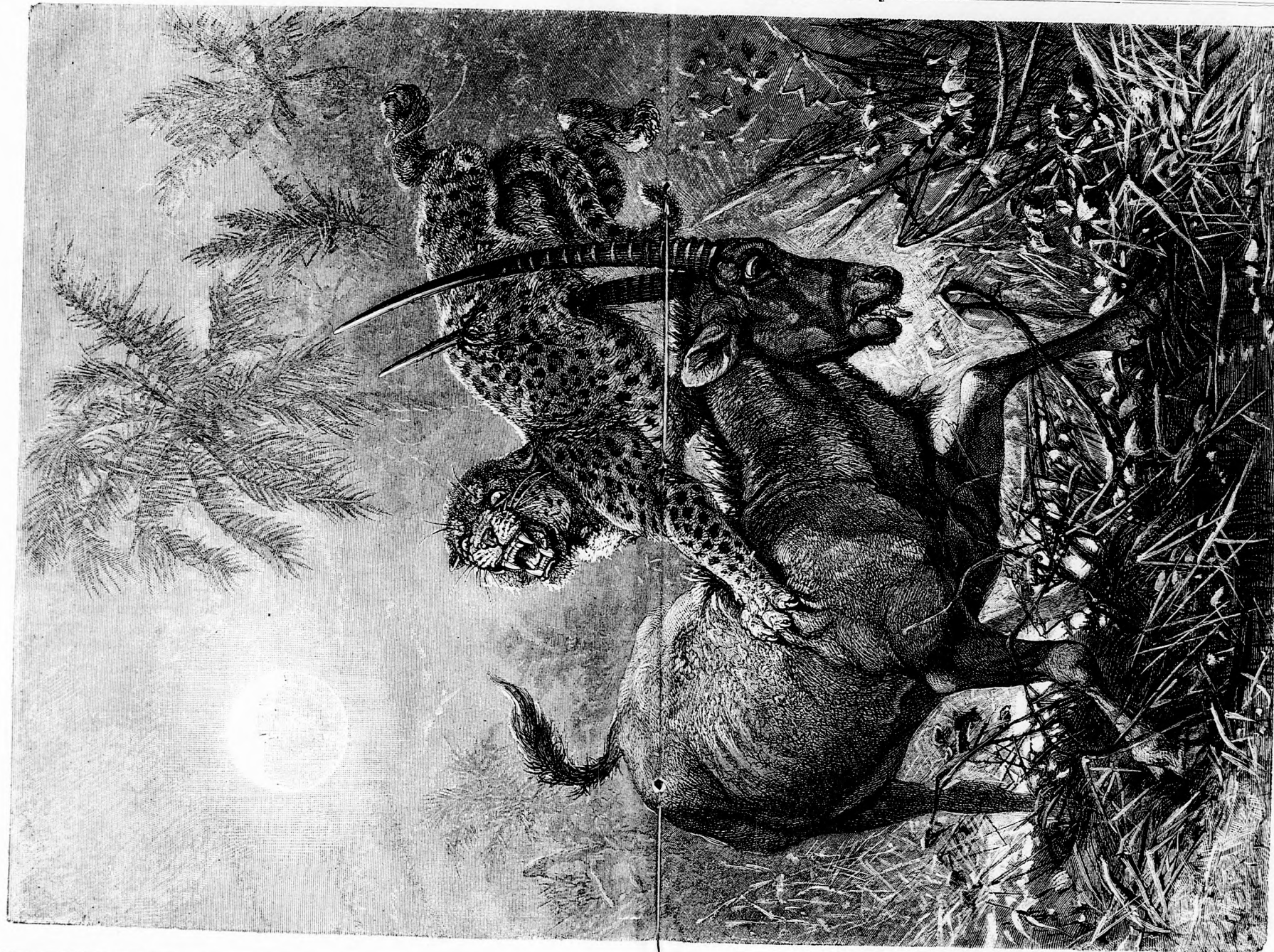
KITYEG — *ketyeg a malom;*
Bántja Janit unalom:»*Gyere Pali pajtás;*
Azt a könyvet félre tedd,
Ustassuk meg Csipetet,
*Zúgó-búgó**Malom zúgó*
Ide csak egy hajtás.»»*Csipet kutyám, kicsike,*
Vonakodni illik-e
Ha urad parancsol?
Vizbe vetem pálczikám
*Aportirozd szaporán!«**Veri Csipet*
Már a vizet
*Benne habot pancsol.**Már a pálczát megkapja,*
»*De nézd Pali, mi baja?*
Csipet süllyed, fáradt —
Alig uszik . . . kimerült . . .
Én istenem! — elmerült.
Hova legyek!
Megyek, megyek
*Kis kutyám utánad.«**S ugranék is, de ime*
Megkapja öt izibe
A molnárnak lánya
S szól: »fiu legyen eszed
Már azt meg nem mentheted.«
Žokog Jani,
Ott áll Pali
S búsan bölint rája.

MEGLAKOLT RABLÓ.

(Képpel a 264—265. laponkon.)

MESSZE Dél-Afrika nagy mezőségein,
hol csak ritkán jár ember, békés
nyugalomban tanyáz az antilópok legna-
gyobb fajtája, az óriás antilóp. Neki való
vidék ez, mert félénk, jámbor állat s ha
valami veszedelmet sejdít, gyors futásnak
ered, úgy, hogy a leggyorsabb lábu paripa
sem igen éri utól.De emberek nem is nagyon üldözik.
Néha-néha vonul keresztül a tájon egy-
egy néger csapat, hogy valahol a folyó
mellett tanyát keressen, de ezek a benszü-
lötték ritkán veszik üzöbe a gyors lábu
antilópot, tudják, hogy hiába tennék, nem
érhetik el, legfeljebb ha jó szerencsére
lesből megölhetnek néha egyet. Ha ez
sikerül, annak nagyon örülnek, mert az
antilóp husa igen jóízű, bőréből ruhát
készítenek maguknak, erős, hegyes szarvá-
ból pedig lándzsahegyet. A szarvát külön-
ben az európai kereskedők is jóáron meg-
veszik, mert szép sétatatot lehet belőle
készíteni.A benszülött négerektől azonban az
antilóp eléggé nyugodtan élhet. Rendesen
párosával legelész, mindig figyelve, nem
közelít-e valami ellenség. Van különösen
egy ellensége, melytől nagyon kell ova-
kodnia s ez a leopárd. Ez a vérszomjas
fenevad, mintha tudná, hogy futásban nem
győzhet az antilóppal, nem is veszi üzöbe,
hanem ravaszul lesbe áll valamely fára és
várja a pillanatot, hogy prédájára ráu-
gorhassék. Ha sikerült az antilop hátára
ugornia, akkor agyon is marja.De nagy szorultságban, mikor a
menekülés már lehetetlen, az antilóp is
tud bátor lenni. És van veszedelmes fegy-
vere is, hatalmas két szarva, melylyel
felökleti ellenségét.Ez történt azzal a vérszomjas leo-
párdal is. Első ugrása nem jól sikerült s
új támadást intézett prédájára. Az anti-

(Folytatása a 266. lapon.)

MEGLAKOLT RABLÓ. (Lásd a 263. lapon.)

(Folytatás a 263. laphoz.)

lóp látta, hogy ha futásnak ered, ellensége egy-két hatalmas ugrással hátán terem s agyon marja; nem futott tehát, hanem kétségbeesett elszántsággal szembe szállt, lehorgasztotta fejét s hirtelen fölemelte, mikor a leopárd ugrott. És terve sikerült. A leopárd rettenetes bömbölésre fakadt, mert ugrásában hirtelen megakadt, — fel volt nyársalva az antilop hegyes, erős szarvára. Egészen keresztül döfte, belein keresztül ment a szarv s a gonosz rabló most ott függ, vérezve, a kintől ordítva. Hánykódik, vergődik, karmaival belekapaszkodik az antilop hátába, de nagyon ártani nem tud neki; az antilop pedig megvadultan tova száguld ellenségével, míg végre a leopárd kiadja párját. Az antilop érzi, hogy ellensége nem vergődik többé, kimult s ekkor lerázza szarváról és nyugodtan elbaktat a párjához.

Az én kalandom.

KIMENTEM a multkor
Sétálni a kertbe,
S bele estem egy mély,
Elhagyott verembe.
A mint itt busultam
Megijedve szörnyen,
Hát a közelemben
Valami megzörren.
Nagyot sikoltottam!
»Ó nagy ég kegyelem!«
S el akartam futni,
De szűk volt a verem.
Ekkor közelemben.
Meggzólal valami
»Ne ijedj meg tőlem,
Nem foglak bántani,
Söt ha bizol bennem,
S magad jól viseled
Szabadságodat is
Vissza, tőlem nyered.«
A hang felé nézek —
— S igazán nem tréfa —
Ott ül a sarokban

*Egy nagy teknős béka!
Hosszu, kék slafrokk volt
Gömbölyü természetén,
Drága, köves gyűrű
Fénylett a bal kezén;
Lábain zöld papucs
Fején komót-sipka,
Jobb kezében díszlett
Egy nagy tajték pipa.
Ez alak láttára
Eltűnt ijedtségem
Söt nagyot nevetve
Szóltam hozzá szépen:
»Bízd benned, komám,
Csak vezess innen el,
Mert bizony unalmas
Énnekem ez a hely.«
Erre ő válaszolt:
»Lépkedj csak utánnam,
Megmutatom néked
Szép palota-házam,
Onnan meg hiveim
Elvisznek a kertbe,
Csak oszt be ne kerülj
Megint a verembe.«
Erre ő bebiéék
Egy lyuk nyílásába
Én pedig ballagtam
Mindenütt nyomába.
Sokára fölértünk
A tó közepére,
A tónak kákával
Benőtt szigetére.
Itt egy szép rózsaszín
Márvány kastély állott
Vert arany oszlopos
Tornácza csillámlott,
Kapukilincs nyílt
Gyémánt fogantyúval,
Teknős uram alig
Ért hozzá egy újjal.
Beléptünk egy tágas
És fényes udvarra,
Hol egy öreg rák ült
A nadrágját varrva;
Hosszu bajuszával
Bakásan szalutált*

Míg a teknős béka
 Harsányan rákiált:
 »Miska szolgálj siess,
 Hadd ott a nadrágot,
 Vendégem érkezett,
 Készíts mulatságot,
 Semmi késedelem,
 Siess hát szaporán,
 Itt legyen nyomodban,
 A bor és a cigány!«
 A rák fölrántotta
 Olajszín dolmányát,
 S esze nélkül szedte
 Rögtön a hat lábát.
 Most megnyílt előttünk
 Egy díszes nagy szála,
 Hol strimflit kötött sok
 Teknős-béka dáma.
 Zöldbéka szobalány
 Bonbont hordott nekik
 S czerlát gombolyított
 Egy nagy zöld fejű gyík.
 Az egyik sarokban
 Kardalt éneklének
 Kottából leveli-
 Békanők s legények.
 A nőknek vezetőm
 Rögtön bemutatott,
 Kedvesnek találtam
 Mind a hatvanhatot.
 Miska is megjött már
 S vele a zenészek.
 Azok voltak ám csak
 Igazán a szépek.
 Tizenkét szünyogfi,
 Mind piros nadrágban
 Sarkantyus csizmával,
 Égszínkék dolmányban;
 Rákezdték izibe
 Egy kopogóst, nyalkát
 Szinte csiklandozta
 Az embernek talpát.
 Mármár megkezdém egy
 Dámával a táncot
 Mikor álmomból az
 Inasunk fölbrázott.

A VISSZHANG.

— Természettudományi csevegés. —

AGY ijedten szaladt minap a kis
 Feri az apához, hogy a lakás egyik
 üres szobájában valami kísértet
 van. Mert a mint ő oda belépett, nemcsak
 a saját lépteit hallotta, hanem még valaki
 más is lépett és mikor kérdezte: »Ki van
 itt?« hát ugyanazt kérdezte tőle is az a
 láthatatlan valaki.

Az apa hitetlenül rázta a fejét s elki-
 sérte Ferit az üres szobába és a kis fiu-
 nak csakugyan igaza volt, megint úgy tör-
 tént minden. Csakhogy az apa nevetve
 mondá:

— Te kis bohó, hiszen ez visszhang.

— Mi az a visszhang?

Ezt kérdezte Ferike s tudom, sok
 kis pajtása is kíváncsi a feleletre, azért
 elmondom, mit felelt Ferinek az apja.

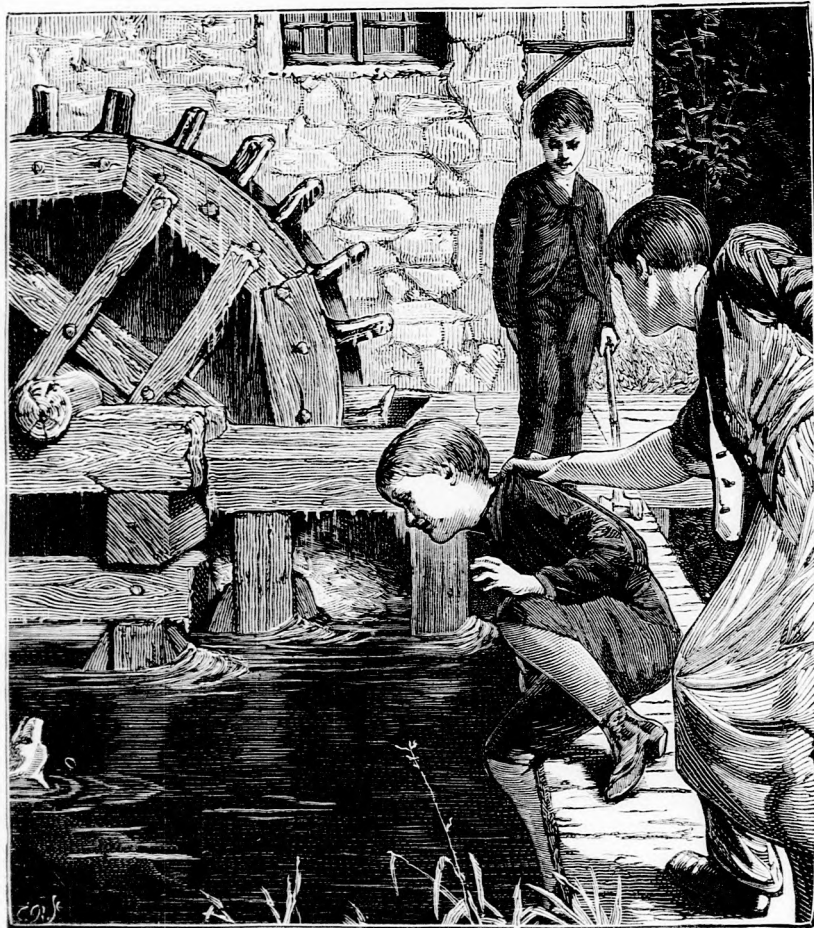
— A visszhang, kis fiam, mint már
 neve is rámutat, nem egyéb, mint olyan
 hang, mely valamely tárgyról visszaverő-
 dött. Hogy példával világosítsam meg, —
 ugy-e, ismered a tüköröt? A tükör és más
 fényes, sima tárgyak is visszaverik, azaz
 visszatükrözik a tárgyat, mely előttük áll,
 azért látjuk meg bennök s magunk képét
 is. A hangnak nincs szüksége fényes,
 simára csiszolt tárgyra; a hangot vissza-
 veri a fal, a szoba mennyezete is.

De hogy lehet a hangot visszaverni?
 Hiszen a hangot nem lehet megmarkolni,
 dobni mint a lapdát, mely aztán vissza-
 verődik a falról. Ez igaz, és azért tud-
 nunk kell előbb, micsoda a hang volta-
 képen?

Hang minden tárgytól, anyagtól eredhet, mely rezeg. Ez a rezgés átme-
gy a levegőre s a levegő rezgése a hang.

Ha egy villa hegyét valamivel meg-

ütjük, finom, éles hangot hallunk és
együttal láthatjuk, hogy a villa hegye
sebesen rezeg föl s alá. A rezgés azonban
sokszor oly kicsiny, hogy szemmel észre

CSIPET HALÁLA. (Lásd 263. lapon.)

nem vehető; de ha a villát gyöngéden a
fogunkhoz tartjuk, érezni fogjuk, hogy
csakugyan rezeg. A hegedű hurját, a zong-
ora dróttjait s más egyebet szintén figye-

lemmel kísérhetjük, miként mozog, rezeg
mikor hangot ad. És mikor ezek a tárgyak
ekképp rezegnek, a rezgés átszarmazik mel-
lettök a levegőre, a levegő egyik részecs-

kéje p
részecs
tovább
höz. A
rugany
sért; d
lövés
fájdalm
siketül
ágyuzá
füléből

A
ütődése
és így t
nak nev
aztán c
hoz, me
tővá le
már kö
aztán,
beesett,
szélese
partig.
jedését

Ha
sem leh
lék —
ki lehet
vezett le
gatjuk a
ugyan m
mert n
gést átv
levegő r
gást, a
szavát; a
Az által
sabb; a
lábnyi t

kéje pedig tovább adja a rezgést a másik részecskének, ez megint másiknak és így tovább, míg végre a rezgés eljut a fülünkhöz. A levegőrészec-kék oly lágyak és ruganyosak, hogy közönséges rezgésük nem sért; de ha a rezgés nagyon erős, például lövéstől, robbanástól, éles füttytől, akkor fájdalmat okoz a fülnek, sőt meg is lehet siketülni tőle és háboruban, hol rettentő ágyuzás foly, sok tüzérnek vér foly a füléből.

A levegő egyik részecskéjének oda-ütődése a másikhoz, ennek a harmadikhoz és így tovább képezi azt, a mit hanghullámnak nevezünk; és ez a hanghullám ütődik aztán oda a falhoz, hegyoldalhoz, sziklához, melyről visszaverődik és újra hallhatóvá lesz. Bizonyosan sokszor dobtatok már követ patakba vagy tóba s néztétek aztán, hogy attól a ponttól, a hol a kő beesett, mint terjedtek mind szélesebb-szélesebb gyűrűk a víz színén egészen a partig. Így képzelhetni a hanghullám terjedését is a levegőben.

Ha a levegő nem volna, a hangot sem lehetne hallani. Van olyan készülék — üvegharang, — melyből a levegőt ki lehet szivattyuzni s akkor bent ugynevezett légüres tér támad. Ha ebben mozgatjuk a csöngetyüt, kalapácsot, látjuk ugyan mozgását, de hangot nem hallunk; mert nincs mellette levegő, mely a rezgést átvegye és elhossa fülünkhöz. A levegő nélkül nem hallanók a harangzúgást, a zenét, madárdalt, embertár-aink szavát; a levegő az általános hangvezető. Az általános, mondom, de nem a leggyorsabb; a levegőben a hang körülbelül ezer lábnyi távolságra jut egy másodperc

alatt s ha pl. kissé nagyobb messzeségben puskát sütnék el, a villanást előbb látjuk és csak jóval utána halljuk a dörrenést, vagyis a fény sebesebben halad, mint a hang. A levegőnél gyorsabban vezeti a hangot a víz, az ércz és maga a föld is. Háboru idején a földre fekvő és fülünket a földhöz illesztve, több mértföldnyi távolságról meghalljuk az ágyudörgést, melyet fenn állva nem hallunk. Ezt vad indiánok is tudják s ha ellenség elől menekülnék vagy vadat üznek, a földre fekvő lesik meg a léptek zaját. De maga a levegő sem mindenütt egyformán gyorsan viszi odább a hangot. Az északi sarkvidéken tiszta derült napokon az emberek több száz lépésnyi távolságból beszélhetnek egymással, mert a hideg, sűrű, tiszta levegő igen messzire elviszi a kimondott szó hangjait.

Most már, miután tudjuk, micsoda a hang és mikép száll a levegőben és a levegővel hullámhoz hasonlóan, könnyen megérthetjük, mi a visszhang.

Ha szobában beszélünk, szavunk rezgésbe hozza a levegőt és a rezgő hullámok eljutnak a falhoz és mennyezethez, oda-ütődnek és visszatérnek, oly gyorsan, hogy mindez ugyanegy szempillantásban látszik történni. De ha a szoba nagyon nagy s főkép ha egészen üres, úgy hogy nagy a tér, akkor a hanghullámnak bizonyos kis időre van szüksége, míg a falhoz és onnan visszatér; mikor visszaér, másodszor halljuk és ez a visszhang. Az ilyen helyiségekben a beszéd néha egészen érthetlenné válik, mert a kétszeres hangzás összeolvad s egyiktől a másikat nem érthetjük meg.

Épen így alakul a visszhang a szabadban, de mindig csak hegyes-völgyes vidéken. Ha mély völgyben állunk és nagyot kiáltunk, lövünk sat., a körülfekvő sziklák, hegyek verik vissza a hangot, még pedig természetesen nem egyformán, mert a sziklák különböző távolságban vannak, sokféle alakúak és ezért sok olyan hely van, a hol kétszeres, háromszoros, sőt még többszörös visszhang is van. A hang kiejtése és visszatérése közt való idő attól függ, milyen messze állunk a sziklától, hegytől és ki is lehet számítani, mennyi időre hallhatjuk meg a visszhangot. Emeltettem, hogy a hang másodpercenként mintegy ezer lábnyira röppen: ha tehát a sziklától ezer lábnyi távolságban állunk, a visszhangot két másodperc múlva halljuk meg, mert egy-egy másodperc szükséges, hogy a hang odaérjen és visszatérjen. A hol szabálytalan távolságban állanak a sziklák, ott a visszhang mindeniktől más-más időközben tér vissza s ekkép ugyanegy kiáltás, lövés sokszorosan hangzik újra. Ugyanez történik nagy erdőben, hol a fák igen különböző módon verik vissza a hangot.

Különösen erős a visszhang bolthajtásos helyeken: alagutakban, kapu aljakban, templomokban. A bolthajtásos tetőzetnél fönt a hang mind összegyül és visszaverődván, lejön, aztán ismét fölfelé verődik, úgy hogy ilyen helyeken a visszhang gy. kran sokkal erősebb, mint maga az első hang; vannak alagutak s más boltozatos helyiségek, melyekben a pisztoly-lövés visszhangja ágyudörgéshez hasonlít.

Vannak vidékek, melyek híresek a ritka szép visszhangról; hazánkban híres

a tihanyi visszhang Balaton mellett s a Kárpátok közt is sok helyen gyönyörű visszhang hallható. Marmaros megyének van egy sziklaktól körülvelt mély völgye, melyben csodaszépen játszik a visszhang. Ha a völgyben puskát sütünk el, először az egyik sziklán hallatszik a lövés visszhangja, azután átugrik a szomszéd sziklacsucsra s onnan dörren és így körüljárja az egész völgyet s a ki lent a völgyben áll, azt hihetné, hogy a sziklákon köröskörül nagy lövöldözés indult meg. Az Alpések közt is vannak efféle híres vidékek s az utasokat az ottani lakosok csekély jutalomért mulattatják az ugynevezett alpesi kürttel; ha ebbe belefujnak, a többi szirtekről sokszorosan hallatszik újra meg újra ugyanaz a hang, mindig gyöngébben, míg végre elhal a messzeségben.

Épületek is vannak, melyek híresek arról, hogy a legkisebb hangot is csodálatos erővel verik vissza. Ilyen Rómában a Coliseum, egy kétezer éves óriási épületnek maradványa. Ha ennek bizonyos pontján valaki egy darab papírt kettészakít, olyan hang hallatszik, mintha ropant jégverés szakadna alá és csörögne a háztetőkön. Szicília szigetén pedig látható egy barlang, melyet »Dionisius fülének neveznek s melynek ha bizonyos pontján csak suttogva beszélnek is, egy másik ponton ez hangos beszédnek hallatszik. Erről a barlangról azt regélik, hogy hajdanában, több ezer esztendővel ezelőtt Dionisius nevű kegyetlen zsarnok ide záratta a foglyokat, kik vallani nem akartak, maga pedig elrejtőzött arra a helyre, a hová a suttogás is hangosan hallatszik. És mikor a foglyok egymás közt beszél-

tek, a z
kukat.

A h
verik viss
mennydő
Mikor a
kipattan,
egyik fell
így tovább
halljuk n
főlöslages
géstől, m
maga a
már rég
robaját m

Vann
megakad
Ilyenek l
dennemű
lik«, azaz
ják szálai
butorozott
függönyök
s nem zav
kellemetlen
hallatszik.

A GÉM

P
ATAK P
lag m
komoly, tu
hiszem, ho
sütkérezett
jön-e vála
közel, hogy

A par
ugrándozot
nevetett, m
totta. Odar
kodva mon

tek, a zsarnok kileste, meghallotta titkukat.

A hangot nemcsak kemény tárgyak verik vissza, hanem sűrű felhők is. Így a mennydörgés sem egyéb, mint a vízhang. Mikor a villámszikra a zivatarfelhőből kipattan, nagy robajt okoz. E hang az egyik felhőről visszaverődik a másikra és így tovább, átszármazik a légkörre s úgy halljuk meg mi. Mint látjátok, teljesen fölösleges dolog tehát félni a mennydörgéstől, mert az egészen ártatlan dolog; maga a villámszikra veszedelmes, de az már rég lecsapott valahová, mikor mi a robaját mint mennydörgést halljuk.

Vannak viszont anyagok, melyek megakadályozzák a vízhang keletkezését. Ilyenek különösen a szőnyegek és mindennemű szövetek; ezek a hangot »elnyelik«, azaz nem verik vissza, hanem felfogják szálaik, szövésükbe. Innen van, hogy butorozott szobában nincs visszhang; a függönyök, pamlagok, szőnyegek nyelik el s nem zavarja a beszélgetést az a kongó, kellemetlen hang, mely üres szobákban hallatszik.

A GÉM ÉS A BARÁZDA-BILLEGETŐ.

(Képpel a czimlapon.)

PATAK partján állt az öreg gém, látszólag mélyen elgondolkozva. Szörnyen komoly, tudós képet vágott, de biz' én azt hiszem, hogy vagy csak úgy lustálkodva sütkérezett a napon, vagy pedig leste, nem jön-e valami vigyázatlan halaeska oda közel, hogy bekaphatná.

A parton egy kis barázda-billegető ugrándozott s pajkos ficzkó létére nagyot nevetett, mikor a vén gémet megpillantotta. Odament a víz szélére és csufolkodva mondá:

— El ne aludjék, gém bácsi, mert beledül a vízbe és megful, hahaha!

A gém mérgesen pillantott rá.

— Takarodjál innen! mondá. Nem látod, hogy nagy dolgon töröm a fejemet?

— Nagy dolgon? Ugyan min?

— Te azt nem érted. De én bejártam a világot, a télen tul voltam a tengeren és sokat láttam, tapasztaltam, a mi fölött méltó gondolkozni. De te sokkal együgyűbb vagy, hogysesem az ilyet értenéd.

Már az igaz, hogy a szeleburdi barázda-billegető soha sem törte efféleken a fejét. De annyi esze volt, hogy bizony a gém sem épen ilyen nagy dolgon gondolkozik, csak kérkedni akar. Annál inkább nevetett rajta s így szólt ismét:

— Ugyan ne akarjon olyan nagyon bölcsnek látszani, mondja inkább, hogy halacska les, mert éhes, hahaha!

— Ejnye te gézengúz, no megállj!

És a gém mérgesen kapott hosszu csőrével a csufolkodó felé. Szerencsére a barázda-billegető idején észre vette és menekült; de a farka tollából a gém mégis kitépett néhányat.

Mindaketten boszankodva gondoltak e találkozásra, de aztán okultak rajta. A gém nem akart többé nagy bölcsnek látszani, mert tudta, hogy nevetnének rajta; a barázdabilegető pedig ovakodott a pajkos csufolkodástól, mert tapasztalta, hogy ennek keservesen megfizetné az árát.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« XXII. köt. 15-dik számában közölt képrejtvények megfejtése: „Vélemény“. „Az iramszarvas északon lakik“.

Helyesen fejtették meg: Magyar Kornél, Poldini Emma és Lujza, Mandl Klára, Paula és Alice (részben), Csukássy Jenő, Popper Leó, Slezinger Terka és Jenő (részben), Bernáth Aladár, Mauritz Juliska és Gyula, Stauber József (részben), Schönfeld Szidike, Koller Ilona,

Molecz Béla, Agorasztó Melanie, Takách Malvina, Szász Kálmán, Millye Erzsike, Pintér Teréz és Ferecz (részben), Wenser Irén és Aranka, Eppinger Bella és Izidor, Kétili Laczi, Uprimny Gizella és Eszti (részben), Fligl testvérek (részben), Kolos Ernő és Tibor, Kohn Gyula (részben), Goldberger Vilma és Károly, Blau Katalin, Pollák Vilma és Aranka, Reiszig Ede (részben), Lovik Mariska, Béla és Károly, Polyák Erzsike, Weisz Miksa és Elemér, Brokés Mariska és Bözsi, Ihász Sarolta és Irma, Fleischmann Gizella és Oszkár (részben), Zeuner Amália, János és Gyula, Stegmüller Vilma és Irma, Kohner Aladár és Jenő, Szarvas Paula és Irma, Pazár Lenke, Justh Etelka, Ruttkay Béla, Pap Tuli és Rózsika, Gombos Márta, Goldmann Ida és Emil, Oberrecht Margit, Tornya Károly, Szentirmay Béla, Heidelberg Etel és Sándor, Szikszay Erzsike, Strausz Margit és Kornél, Schwartz Berta, Kelecsényi Ferecz, Gügler Gizella.

*

A »KIS LAP« XXII. köt. 15-ik számában közölt találós mesék megfejtése:

„Tojás. Parázs.“

Helyesen fejtették meg: Magyary Kornél, Csukássy Jenő, Bernáth Aladár, Kunfy testvérek (részben), Oberrecht Margit, Tarnai Albert, Molecz Béla, Szász Kálmán, Eppinger Bella és Izidor, Kolos Ernő és Tibor, Fischbein Jenő és Pista, Pollák Vilma és Aranka, Jakobovits Ida és Béla, Goldstein Róza, Weisz Miksa és Elemér.

*

A „KIS LAP“ XXII. köt. 14-dik számában közölt rejtvény megfejtését utólag még beküldték: Oberrecht Margit, Schönfeld Szidike, Meklér Bódog, Schlesinger Terka, Vértessy Géza, Marosy Kornélia, Moesz Emilia és Hermin, Fligl testvérek, Kállay Béla, Kolos Ernő és Tibor, Zeuner Amália, János és Gyula, Ullmann Sarolta, Gyula és Antal, Gombos Márta.

FORGÓ BACSI POSTÁJA.

Blum Rezső. Válaszom, sajnálatomra, Husvét utánra maradt s így a kicsiny betegek, a nekik szánt piros tojástól elestek. De úgy tudom, hogy az efféle ajándékot a kórház igazgatósága el is tiltja, mert vajnai könnyen eshetik meg, hogy valamely vigyázatlan perczen egy kis beteg meg találja enni a kemény tojást, amiből nagy baja támadhat; de különben is, mint nagyon törekeny tárgy, ajándéokra nem alkalmas. — **Fligl József.** Hát az a »kakuk« vers a te saját munkád? Mert hol »beküldte« van egy-egy versed alá téve, hol nincs. Aggodalmam tehát alapos.

A rejtvények közül egyik-másik megjelen, ha később is. Egyelőre tehát ne fáraszd magad újabb küldeménnyel. — **Szarvas Paula és Irma.** Bizony sok kérdéssel fordultok hozzám. A bevett szokáshoz képest csak olyanokra felelek, amelyekre a választ könyvben meg nem találjátok. Arra, Ausztráliában van-e fekete hatyú, egy jó természetrajz megadja a felvilágosítást. Üzenetemben a vesszőzés helyes. Mert a mondat voltaképp ez: »Egészségem jó, köszönöm kérdéseted.« Már most, ha efféle közbeszurt mondattal élünk, akkor ezt vesszővel szoktuk a főmondattól megkülönböztetni, s az adott esetben így: »Egészségem, köszönöm kérdéseted, jó.« Már most csak világos előttd. — **Könyi József.** A latin levelkédben itt-ott ugyancsak vétesz a grammatica ellen. P. o.: »mitto hungaram (ugy irtad hugaram) rebum.« Ha már a rebus-t latin substantivumnak veszed, egyformán kell vele hajlítani az adjectivumot is. De hát az effélék kiigazítására nem én vagyok hivatva. Csak írj te nekem magyarul. Maga a küldemény nem válik be. — **Kherndl Matild.** Nyilatkozatod örömemre szolgált. — **Priessender Matild.** Igen jól esett kedves megemlékezésetek, de főleg az, hogy bár tótok közt élsz, mégis oly sikerrel műveled édes hazai nyelvünket Üdvözöllek! — **Back Jenő.** Érzéseidet viszonzom. Levélkéddel örömet szerezted nekem. — **Szentirmay Béla.** A »Kis Lap« régi kötetei végkép elfogytak és már nem kaphatók. Az utolsó 3. vagy 4. évfolyam megrendelhető az »Athenaeum« kiadó hivatalában. Föllábadásodnak örvendek s elégtételemre van, hogy »K. L.« is számot tett az orvosságok sorában. — **Vagyon Margit.** Már így csak megértjük egymást. Kedves tudomásul veszem, hogy nagyon szeretitek olvasni a »K. L.«-t. — **Több rendbeli küldeményt (rejtvény stb.) melyeket itt egyenkint elő nem sorolhatok egy s más okból nem közölhetek.**

Kis Értesítő.

Jótekonyság.

A szegény gyermek-kórház javára alakoztak még:

Haasz Rikárd 1 frt 26 kr. — Polyák Erzsike 1 frt. — Zuber Gizella 1 frt. — A már eddig kimutatott 571 frt 88 krral együtt összesen 575 frt. 14 kr.

Az Ég áldása legyen a kegyes kis alakozókon. **Forgó bácsi.**